Michał Poszwa*

Niedostateczna kapitalizacja w podatku dochodowym a zarządzanie wartością

Wstęp

W zarządzaniu wartością przedsiębiorstwa należy uwzględnić opodatkowanie. System podatkowy stanowi bowiem taki element otoczenia działalności gospodarczej, którego wpływu nie sposób pominąć. Wynika to zarówno z samej natury podatku, jak i specyfiki jego konstrukcji oraz regulacji prawnych. Ekonomiczną konsekwencją nałożenia podatku jest zmniejszenie pozostających w dyspozycji przedsiębiorstwa środków pieniężnych. Naturalną reakcją podatnika jest więc dążenie do ograniczenia wysokości wydatków wynikających z nałożenia podatków. Legalne działania skutkujące zmniejszeniem ciężaru podatkowego są możliwe ze względu na sposób regulacji prawnej, przepisy pozostawiają bowiem podatnikom pewien zakres swobody przy realizacji obowiązków podatkowych. Zatem z jednej strony opodatkowanie powoduje zmniejszenie wartości, ale z drugiej, ze względu na specyfikę konstrukcji podatków i regulacji prawnych, możliwe jest oddziaływanie polegające na minimalizacji negatywnego wpływu opodatkowania.

Zakres wpływu na poziom wydatków (kwota podatku, koszty organizacyjne, finansowe, zarządzania ryzykiem itp.) wynikających z nałożenia podatku jest zróżnicowany dla poszczególnych rodzajów obciążeń. Znaczące możliwości oddziaływania podatnika dotyczą podatku dochodowego. Wynika to ze złożoności konstrukcji oraz przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań normatywnych. Na przykład podatnik powinien uwzględniać kategorię „koszty uzyskania przychodów". Ponoszenie kosztów jest nieodłącznym elementem działalności i konsekwencją wielu decyzji. Jednak uwzględnienie kosztów w rachunku podatku dochodowego (co skutkuje jego zmniejszeniem) jest możliwe po spełnieniu określonych warunków. Warunki te podatnik powinien znać i uwzględniać już na etapie planowania i podejmowania decyzji. Jednocześnie ustalanie kosztów uzyskania przychodów związane jest z występowaniem ryzyka podatkowego. Ryzyko to dotyczy zarówno prawidłowości rozliczeń, jak również opłacalności przyjętych sposobów postępowania.

* Dr, Katedra Rachunku Kosztów, Rachunkowości Zarządczej i Controllingu, Wydział Zarządzania Informatyki i Finansów, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, michal.poszwa@ue.wroc.pl

Zarządzanie wartością oznacza taką filozofię zarządzania, według której działalność przedsiębiorstwa i realizowane procesy zarządcze nastawione są na maksymalizację wartości [Szczepankowski, 2007, s. 20]. W zarządzaniu wartością istotna jest identyfikacja czynników, które wpływają na wzrost wartości [Waśniewski, 2011, s. 119]. Jednym z takich czynników jest prawo podatkowe. Jego znaczenie polega na tym, że podatnik podejmuje decyzje podatkowe w obszarze strategicznym i operacyjnym nakierowane na minimalizację nieprawidłowości podatkowych oraz maksymalizację korzyści podatkowych [Markowski, 2011, s. 264]. Realizacja dwóch powyższych celów prowadzi do uzyskania dodatkowych środków pieniężnych, przyczyniając się do wzrostu wartości przedsiębiorstwa.

Elementem realizacji strategii zarządzania wartością jest podejmowanie decyzji dotyczących finansowania działalności. Przy tym koszty finansowania determinowane są między innymi sposobem ich ujęcia w rachunku podatku dochodowego jako kosztów uzyskania przychodów. W regulacjach podatkowych znajdują się specyficzne rozwiązania polegające na ograniczeniu uznawania, w pewnych sytuacjach, kosztów finansowania w rachunku podatkowym. Związane jest to z występowaniem tzw. niedostatecznej kapitalizacji.

Celem artykułu jest analiza konsekwencji podatkowych występowania tzw. niedostatecznej kapitalizacji, a także analiza możliwości wpływania na wysokość podatku dochodowego a przez to na wartość przedsiębiorstwa. Przedmiotem analizy są regulacje ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych [ustawa, 1992]. W opracowaniu zastosowano metodę analizy literatury, aktów prawnych oraz materiałów będących efektem działań organów podatkowych oraz sądów administracyjnych. Analizy dokonano według stanu prawnego obowiązującego na dzień 1 stycznia 2017 r.

1. Koszty finansowania działalności w podatku dochodowym

Bieżąca oraz inwestycyjna działalność przedsiębiorstwa jest finansowana ze środków pochodzących od właścicieli i innych podmiotów. Poszczególne formy finansowania skutkują określonymi konsekwencjami w podatku dochodowym. Konsekwencje te dotyczą kwot kapitału, kosztów finansowania oraz korzyści uzyskiwanych przez dawców kapitału i wpływają na ostateczny koszt finansowania. Przykładowo finansowanie w formie kapitału własnego (definitywne) poprzez wniesienie wkładu pieniężnego jest neutralne podatkowo zarówno dla spółki, jak i dla wspólnika [Litwińczuk, 2016, s. 50]. Jednocześnie nie można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów odsetek od własnego kapitału włożonego przez podatnika w źródło przychodów [ustawa, 1992, art. 16 ust. 1 pkt 13].

Ponadto istotne jest to, że korzyści z wniesienia wkładów do spółki kapitałowej (dywidenda) podlegają podwójnemu opodatkowaniu. Uwzględniając powyższe aspekty, określa się obciążenie podatkowe związane z daną formą finansowania.

Finansowanie obce (zwrotne) może być realizowane w różny sposób. Jedną z form finansowania są kredyty (pożyczki). Zaciągnięcie zobowiązania oraz jego spłata są w tym przypadku neutralne podatkowo. Nie powodują odpowiednio powstania przychodów oraz nie są uznawane za koszty uzyskania przychodów. Koszty finasowania w formie kredytu (pożyczki) zalicza się do kosztów uzyskania przychodów, jeżeli spełnione są generalne warunki uznawania kosztów w rachunku podatkowym [ustawa, 1992, art. 15 ust. 1]. Do kosztów uzyskania przychodów zalicza się te koszty, które zostały poniesione w związku z prowadzoną działalnością i jednocześnie nie są wyłączone na podstawie przepisów szczególnych. Regulacje specjalne [ustawa, 1992, art. 15c i 16] odnoszą się do dwóch aspektów ustalania kosztów – po pierwsze, zakresu kosztów finansowania uznawanych podatkowo oraz po drugie, momentu ich uwzględnienia w rachunku dochodu podatkowego. Ogólnie odsetki są zaliczane do kosztów uzyskania przychodów najwcześniej w okresie, w którym zostały zapłacone lub skapitalizowane.

Koszty związane z finansowaniem zwrotnym są zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w całości, w części lub w ogóle. Podstawowe znaczenie ma tutaj istnienie bądź nie powiązań między beneficjentem kredytu (pożyczki) a dawcą kapitału. W przypadku braku powiązań koszty finansowania są uznawane w całości w rachunku podatkowym. Istnienie powiązań skutkuje koniecznością analizy, czy konieczne jest stosowanie przepisów ograniczających zakres kosztów finansowania zaliczanych do kosztów uzyskania przychodów. Ograniczenie wystąpi w sytuacji, gdy ze względu na skalę finansowania zwrotnego będzie miała miejsce tzw. niedostateczna kapitalizacja. Oznacza ona „nadmierne" finansowanie przez wspólników spółek kapitałowych w formie długu w stosunku do kapitału zakładowego [Gajewski, 2012, s. 220]. Finansowanie działalności przez udziałowców w formie pożyczki stanowi alternatywę dla finansowania definitywnego. Możliwość taka wynika z braku prawnych przeszkód do zawarcia umów cywilnoprawnych między spółką a wspólnikami. Pozwala to na uzyskanie korzyści o charakterze niepodatkowym (ograniczenie odpowiedzialności, zwiększenie elastyczności i szybkości przepływów pieniężnych) oraz podatkowym [Jamroży, Kudert, 2013, s. 196]. Korzyści podatkowe polegają na zmniejszeniu obciążenia zysków wypłacanych dawcy kapitału w formie odsetek zamiast w formie dywidendy.

Podstawowe znaczenie ma zróżnicowanie opodatkowania odsetek oraz dywidend. Niższe opodatkowanie odsetek skłania podatników do poszukiwania takich sposobów prowadzenia działalności, które pozwolą na uniknięcie relatywnie wysokiego obciążenia dywidendy spowodowanego podwójnym opodatkowaniem. Zmniejszenie podatku przyczynia się do wzrostu generowanych strumieni pieniężnych, co w konsekwencji prowadzi do wzrostu wartości przedsiębiorstwa.

Występowanie zjawiska niedostatecznej kapitalizacji, oznaczającej nadmierne wykorzystywanie finansowania zwrotnego, spowodowało negatywne skutki w postaci erozji dochodu do opodatkowania oraz możliwego naruszenia zasad konkurencji. Konsekwencje te wynikają głównie z działalności międzynarodowych grup spółek powiązanych kapitałowo, które dążą do obniżenia podstawy opodatkowania w spółkach zależnych o kwoty odsetek od pożyczek udzielonych przez spółki dominujące. Jeżeli kwota pożyczek jest nadmierna w stosunku do kapitału zakładowego finansowanej spółki, to jest to traktowane jako nadużycie prawa do wyboru drogi najmniej opodatkowanej [Gajewski, 2012, s. 221]. Negatywne konsekwencje niedostatecznej kapitalizacji spowodowały reakcję ustawodawcy. Ograniczenie tej formy finansowania odbywa się albo poprzez wprowadzenie odpowiednich przepisów, które modyfikują ogólne zasady opodatkowania, albo poprzez stosowanie prawa podatkowego przez sądy i organy podatkowe odwołujące się do generalnej klauzuli zapobiegającej unikaniu opodatkowania [Kukulski, 2006, s. 87]. W większości krajów wprowadzono przepisy szczególne, których celem jest modyfikacja na potrzeby podatkowe skutków finansowania w formie pożyczki od udziałowców.

Celem szczególnych regulacji prawnych jest ograniczenie korzyści podatkowych z finansowania zwrotnego. Polega to na wprowadzeniu wskaźnika wartości zadłużenia w stosunku do kapitału zakładowego, którego przekroczenie spowoduje albo nieuznanie części odsetek za koszt uzyskania przychodu, albo potraktowanie odsetek jako dywidendy.

W polskiej ustawie dotyczącej opodatkowania spółek kapitałowych stosowane są ograniczenia polegające na nieuznawaniu odsetek za koszty uzyskania przychodów po przekroczeniu wskaźnika zadłużenia. Ponadto możliwy jest wybór przez podatnika alternatywnej metody uznawania kosztów finansowania. W związku z tym występuje problem decyzyjny dotyczący wyboru właściwej, również z punktu widzenia zarządzania wartością, metody uznawania kosztów finansowania zwrotnego w rachunku podatkowym.

2. Ograniczenia uznawania kosztów finansowania – metoda podstawowa

Kwota podatku dochodowego obciążającego wynik finansowy determinowana jest w szczególności wysokością dochodu. Poziom dochodu zależy od przychodów i kosztów, które muszą lub mogą być uwzględnione w rachunku dochodu podatkowego. Wyłączenie z kosztów uzyskania przychodów tych kosztów, które zostały faktycznie poniesione, skutkuje zwiększeniem podstawy obliczenia podatku i wzrostem efektywnej stawki opodatkowania. Istotą podstawowej metody zmniejszenia erozji podstawy opodatkowania na skutek niedostatecznej kapitalizacji jest wyłączenie z kosztów uzyskania przychodów odsetek od wartości zadłużenia uznanego za nadmierne. Oznacza to zniwelowanie korzystnych podatkowo skutków finansowania pożyczką od udziałowców względem finansowania definitywnego. Odpowiednie przepisy znajdują się w art. 16 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych [ustawa, 1992].

Za koszty uzyskania przychodów nie uważa się w części odsetek od pożyczek udzielonych spółce przez określone podmioty powiązane, jeżeli wartość zadłużenia wobec tych podmiotów przekroczy wartość kapitału własnego spółki. Odsetki nie stanowią kosztu uzyskania przychodów w proporcji, w jakiej wartość zadłużenia przekraczająca wartość kapitału własnego spółki pozostaje do całkowitej kwoty zadłużenia wobec tych podmiotów. Zastosowanie omawianej regulacji wymaga ustalenia jej zakresu podmiotowego i przedmiotowego oraz sposobu i terminu ustalania wskaźnika zadłużenia.

Przepisy ograniczające uznawanie odsetek mają zastosowanie w przypadku pożyczkodawców zaliczonych do tzw. znaczących udziałowców. Zatem nie uznaje się za koszty uzyskania przychodów odsetek od pożyczek udzielonych spółce przez podmiot posiadający bezpośrednio lub pośrednio nie mniej niż 25% udziałów (akcji) tej spółki albo udzielonych łącznie przez takie podmioty. Ponadto ograniczenie uznawania kosztów finansowania występuje, jeżeli pożyczka jest udzielana spółce przez inną spółkę, a w obu tych spółkach ten sam podmiot posiada bezpośrednio lub pośrednio nie mniej niż 25% udziałów (akcji). Wielkość udziału pośredniego ustala się, przyjmując zasadę, że jeżeli jeden podmiot posiada w kapitale drugiego podmiotu określony udział, a ten drugi podmiot posiada taki sam udział w kapitale innego podmiotu, to pierwszy podmiot posiada udział pośredni w kapitale innego podmiotu w tej samej wysokości. W przypadku różnych wartości udziałów przyjmuje się tę, która jest niższa. Wskaźnik procentowy udziałów ustala się na podstawie liczby praw głosu, jakie przysługują podmiotowi [Litwińczuk, 2016, s. 134–135].

W ustawie określono również zakres przedmiotowy ograniczeń kosztów. Pożyczka jest rozumiana jako każda umowa, w której dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy. Na równi z pożyczką traktuje się kredyt, emisję dłużnych papierów wartościowych, depozyt nieprawidłowy oraz lokatę. Pojęcie zadłużenia nie jest więc ograniczone tylko do pożyczek [Małecki, Mazurkiewicz, 2017, s. 763], co rozwiewa wątpliwości interpretacyjne.

Przy ustalaniu wskaźnika poziomu zadłużenia należy uwzględnić wysokość zadłużenia oraz wartość kapitału własnego. Wskaźnik oblicza się jako relację wartości zadłużenia ponad wartość kapitału własnego do wartości zadłużenia. Wskaźnik pokazuje, jaka część zadłużenia związana z finansowaniem od znaczących udziałowców nie jest pokryta kapitałem własnym. Taka sama część odsetek nie może być zaliczona do kosztów uzyskania przychodów. Wysokość zadłużenia uwzględniana we wskaźniku korygowana jest o wartość pożyczek udzielanych znaczącym udziałowcom przez spółkę. Natomiast wartość kapitału własnego oblicza się, pomijając kapitał z aktualizacji wyceny oraz tę część kapitału własnego, która pochodzi z otrzymanych pożyczek podporządkowanych. Wartość ta pomniejszana jest o inne wielkości, w tym nieprzekazane wartości kapitału zakładowego i niektóre wartości niematerialne i prawne. Wartości zadłużenia oraz kapitału własnego ustalane są na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc zapłaty odsetek.

Z przedstawionych zasad uznawania kosztów finansowania zwrotnego wynika, że niedostateczna kapitalizacja ma miejsce, gdy środki pieniężne są przekazywane spółce przez znaczących udziałowców, a ich kwota przekracza wysokość kapitału własnego. Stosowany wskaźnik zadłużenia nie uwzględnia jednak specyfiki prowadzonej działalności lub indywidualnej sytuacji podatnika. W takim przypadku możliwe jest zastosowanie metody alternatywnej, która charakteryzuje się elastycznością i może być zastosowana po spełnieniu określonych warunków.

3. Alternatywna metoda uznawania kosztów finansowania

Istotą metody alternatywnej jest limitowanie wysokości odsetek zaliczanych do kosztów uzyskania przychodów od całości zadłużenia, a więc nie tylko wobec podmiotów powiązanych. Przy tym poziom zadłużenia nie jest brany pod uwagę. Limit kosztów ustalany jest na podstawie wartości aktywów i wskaźnika procentowego oraz jednocześnie przy uwzględnieniu wysokości zysku z działalności operacyjnej. Treść przepisów odpowiada rezolucji Rady Unii Europejskiej z 2010 r. [rezolucja, 2010], w której wskazano, że przejawem nadmiernej kapitalizacji jest między innymi

niewłaściwa relacja odsetek do zysku operacyjnego. Szczegółowe regulacje znajdują się w art. 15c ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych [ustawa, 1992] i mogą być zastosowane, jeżeli podatnik zawiadomi właściwego naczelnika urzędu skarbowego. Omawiane zasady powinny być stosowane co najmniej przez trzy lata.

Zgodnie z przepisami do kosztów uzyskania przychodów zalicza się odsetki od całego zadłużenia w kwocie nieprzekraczającej niższej spośród dwóch wielkości:

1) iloczyn wartości stopy referencyjnej NBP obowiązującej w ostatnim dniu poprzedniego roku podatkowego powiększonej o 1,25 p.p. i wartości podatkowej aktywów w rozumieniu przepisów o rachunkowości,
2) wartość odpowiadająca 50% zysku z działalności operacyjnej, ustalonego za dany rok podatkowy.

Jeżeli odsetki nie zostaną zaliczone do kosztów uzyskania przychodów w danym roku podatkowym, to mogą być uznane podatkowo w kolejnych pięciu latach podatkowych w ramach limitów ustalanych w tych okresach. Szczegółowe regulacje dotyczą ustalania kosztów z tytułu odsetek na potrzeby obliczania zaliczek w ciągu roku podatkowego.

Wysokość odsetek zaliczanych do kosztów uzyskania przychodów zależy zatem od czynników zewnętrznych (stopa referencyjna NBP) oraz wewnętrznych (wartość podatkowa aktywów oraz zysk z działalności operacyjnej). Wartość podatkowa aktywów jest to kwota wpływająca na pomniejszenie podstawy opodatkowania w sytuacji uzyskania z tych aktywów korzyści ekonomicznych. Należy zauważyć, że zysk z działalności operacyjnej (podstawowej i pozostałej) jest wielkością rachunkową a nie podatkową i jest do pewnego stopnia kształtowany w inny sposób niż dochód podatkowy, np. poprzez dokonywanie lub nie odpisów aktualizujących [Świderska, Więcław, 2016, s. 479]. Oznacza to, że podatnik może czasowo oddziaływać na wielkość wykazywanego wyniku z działalności operacyjnej.

Konstrukcja analizowanych przepisów pozwala na stwierdzenie, że pozostawiają one podatnikom relatywnie duży zakres swobody. Mogą oni kształtować do pewnego stopnia wysokość limitu kosztów odsetek zaliczanych do kosztów uzyskania przychodów. Wykorzystanie tej metody wymaga jednak planowania w perspektywie kilkuletniej.

4. Wybór metody uznawania kosztów odsetek a wartość przedsiębiorstwa

Niedostateczna kapitalizacja jest mechanizmem wykorzystywanym w celu optymalizacji podatkowej. Szczególne możliwości uzyskiwania korzyści podatkowych mają duże międzynarodowe holdingi, które mogą

wykorzystać różnice wysokości opodatkowania w poszczególnych krajach oraz swój potencjał ekonomiczny i analityczny [Gajewski, 2012, s. 220–230]. Instrument ten mogą z powodzeniem stosować również podmioty działające lokalnie na niewielką skalę.

Niedostateczna kapitalizacja oznacza wykorzystanie możliwości wyboru polegającego na zastosowaniu przez udziałowców finansowania zwrotnego zamiast zwiększania kapitału. Celem takiego działania jest przede wszystkim uzyskanie korzyści podatkowych polegających na zmniejszeniu wysokości podatku obciążającego wynik finansowy. Uzyskanie takiego efektu przyczynia się do zwiększenia wartości przedsiębiorstwa. Podejmując działania zmierzające do minimalizacji ciężaru podatkowego, podatnik powinien uwzględniać ryzyko podatkowe. Polega ono na możliwości wystąpienia nieprawidłowości oraz niewystąpienia spodziewanych korzyści [Poszwa, 2017, s. 168]. W przypadku niedostatecznej kapitalizacji podatnik może przykładowo błędnie, zdaniem organów podatkowych, ustalić zakres pożyczek, których dotyczy limit podatkowy. Taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku stosowania cash poolingu, który jest różnie kwalifikowany na potrzeby ustalania kosztów limitowanych [Jamroży, 2016, s. 311]. Ponadto występuje ryzyko osiągnięcia zbyt niskich przychodów, które warunkują możliwość dyskontowania kosztów finansowania zwrotnego.

Szczególnym źródłem ryzyka dla podatnika jest stosowanie ogólnych zasad prawa podatkowego. Polega to na badaniu relacji między treścią czynności prawnej a jej cywilnoprawną formą, a także stosowaniu koncepcji nadużycia prawa oraz zasady długości ramienia [Kukulski, 2006, s. 88–89]. Zatem stosowanie sztywnego wskaźnika dla oceny występowania niedostatecznej kapitalizacji i związanych z tym ograniczeń uznawania kosztów odsetek w rachunku podatkowym pozwala na zmniejszenie niepewności po stronie podatników.

Możliwość zastosowania jednej z dwóch metod uznawania kosztów finansowania w przypadku niedostatecznej kapitalizacji należy ocenić pozytywnie. Podatnicy mają możliwość zastosowania takiej procedury rozliczeniowej, która w ich sytuacji będzie najkorzystniejsza. Metoda alternatywna powinna być stosowana w sytuacji, gdy podatnik preferujący finansowanie pożyczką dysponuje stosunkowo niewielkim kapitałem własnym, a jednocześnie używa aktywów o relatywnie wysokiej wartości podatkowej i jego działalność operacyjna przynosi wysokie zyski. Ocena opłacalności każdej metody uznawania odsetek musi uwzględniać indywidualną sytuację podatnika.

Zakończenie

Z treści regulacji prawnych dotyczących niedostatecznej kapitalizacji wynikają zarówno szanse, jak i ryzyko dla realizacji strategii zwiększania wartości przedsiębiorstwa. Szanse polegają na możliwości minimalizacji wydatków podatkowych a przez to maksymalizacji generowanych strumieni pieniężnych. Ryzyko związane jest z możliwością wystąpienia konsekwencji podatkowych innych niż oczekiwane przez podatnika. Jego ograniczanie związane jest z ponoszeniem kosztów, co oznacza wydatki zmniejszające nadwyżki pieniężne. Konieczne jest zatem „wyważenie" spodziewanych efektów do poniesionych i potencjalnych kosztów.

Wykorzystanie dostępnych praw wyboru związanych z uznawaniem w rachunku podatkowym kosztów finansowania obcego polega na wyborze takiego sposobu rozliczenia, który przyczyni się do minimalizacji podatku dochodowego, a przez to do zwiększenia wartości. Podmioty, u których relatywnie wysokie finansowanie w formie kapitału obcego skutkuje ograniczeniem kosztów uzyskania przychodów, powinny zastosować metodę alternatywną uznawania kosztów. Pozytywne efekty jej stosowania wystąpią wówczas, gdy podmiot będzie osiągał odpowiednio wysoki (w stosunku do kosztów finansowania) poziom zysku operacyjnego przy jednoczesnej wysokiej wartości podatkowej posiadanych aktywów.

Stosowanie niedostatecznej kapitalizacji podlega coraz większej presji ze strony organów podatkowych, które słusznie starają się ograniczyć ewentualne nadużycia. Związane jest to ze stosowaniem klauzul generalnych, które osłabiają pozycję podatnika. Z punktu widzenia długoterminowych interesów właścicieli konieczne jest uwzględnienie zmiany nastawienia instytucji publicznych do stosowanych przez podatników instrumentów optymalizacji podatkowej.

Literatura

Gajewski D. (2012), *Wpływ wybranych instrumentów prawnopodatkowych na politykę optymalizacji opodatkowania holdingów międzynarodowych*, Vizja Press & IT, Warszawa.

Jamroży M., Kudert S. (2013), *Optymalizacja opodatkowania dochodów przedsiębiorców*, Wolters Kluwer, Warszawa.

Jamroży M. (red.) (2016), *Opodatkowanie dochodów transgranicznych*, Wolters Kluwer, Warszawa.

Kukulski Z. (2006), *Niedostateczna kapitalizacja w prawie podatkowym*, C.H. Beck, Warszawa.

Litwińczuk H. (red.) (2016), *Opodatkowanie spółek*, Wolters Kluwer, Warszawa.

Małecki P., Mazurkiewicz M. (2017), *CIT. Podatki i rachunkowość. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa.

Markowski P. (2011), *Controlling podatkowy*, w: E. Nowak (red.), *Controlling w działalności przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa.

Poszwa M. (2017), *Zarządzanie podatkami*, w: E. Nowak (red.), *Rachunek kosztów. Rachunkowość zarządcza. Controlling*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.

Rezolucja Rady z dnia 8 czerwca 2010 r. w sprawie koordynacji zasad dotyczących kontrolowanych przedsiębiorstwa zagranicznych i niedostatecznej kapitalizacji w Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE C 156 z 16.06.2010.

Szczepankowski P. (2007), *Wycena i zarządzanie wartością przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Świderska G.K., Więcław W. (red.) (2016), *Sprawozdanie finansowe według polskich i międzynarodowych standardów rachunkowości*, Difin, Warszawa.

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2343 z późn. zm.

Waśniewski P. (2011), *Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa jako narzędzie sterowania jego działalnością*, „Zeszyty Naukowe", nr 629, „Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania", nr 21, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin.

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza konsekwencji podatkowych występowania tzw. niedostatecznej kapitalizacji oraz możliwości zastosowania instrumentów wpływu na wysokość podatku dochodowego a przez to na wartość przedsiębiorstwa. W opracowaniu przedstawiono problematykę uznawania kosztów finansowania zwrotnego w rachunku podatkowym w kontekście zarządzania wartością. Koszty te w warunkach niedostatecznej kapitalizacji podlegają limitowaniu. Niedostateczna kapitalizacja oznacza stosowanie przez udziałowców finansowania długiem zamiast zwiększania kapitału własnego. Celem takiego postępowania jest przede wszystkim uzyskanie korzyści podatkowych. Korzyści te wynikają z niższego opodatkowania odsetek niż dywidendy. Stosowanie finansowania zwrotnego na szeroką skalę spowodowało, że wprowadzono ograniczenia, które mają zapobiegać erozji podstawy opodatkowania. Ograniczenia te wymuszają na podatnikach działania dostosowawcze zmierzające do wykorzystania instrumentów podatkowych w realizacji strategii zwiększania wartości przedsiębiorstwa.

Słowa kluczowe

finansowanie działalności, podatek dochodowy, koszty uzyskania przychodów, koszty finansowania, podatkowe prawa wyboru

Thin capitalization of income tax and value management (Summary)

The aim of the article is to analyze the tax consequences of the occurrence of thin capitalization and the possibility of applying instruments of influence on the amount of income tax and hence on the value of the enterprise. The paper presents the problem of recognizing the cost of repayment financing in the tax account in the context of value management. These costs are subject to capping under thin capitalization. Thin capitalization means that shareholders use debt financing instead of increasing equity. The purpose of such proceedings is primarily

to obtain tax benefits. These benefits result from lower taxation of interest than dividends. The use of large-scale back-to-back funding has led to restrictions to prevent erosion of the tax base. These constraints force taxpayers to adjust their efforts to use tax instruments to implement a corporate value-added strategy.

Keywords
business financing, income tax, tax costs, financing costs, tax options